

Hüsn ü Aşk biter mi hiç

Geçen hafta Şeyh Galip'in 215. vefat yıldönümüydü. Şairin 18. yüzyılda kaleme aldığı son büyük mesnevi Hüsn ü Aşk, sanatçılara ilham kaynağı olmayı sürdürüyor. Peki o kaynaktan bugüne neler yansıyor?

Zamanını aşıp gelen Divan'ın, Hüsn ü Aşk'ın yazarı, sembolizm akımının edebiyatımızdaki öncüsü büyük Divan şairi Şeyh Galip'in 215. sene-i devriyesini geride bıraktık. Şeyh Galip, eselerindeki eşsiz tasavvufi betimlemeler ve sembollerle hayranlık uyandıran bir deha. Peki, günümüz kuşakları bu büyük sanatkârdan yeterince istifade edebiliyor mu? Yazarlar Beşir Ayvazoğlu, Ömer Lekesiz, Sadık Yalsızuçanlar ve Mine Sultan Ünver'e sorduk.

-Beşir Ayvazoğlu: 'Ateş denizinde bir kulaç'

Artık Şeyh Galip'i rahatlıkla okuyup anlayabilecek seviyede insan kalmadı. Bu konuda fazla bir şey yapıldığını da söyleyemem. Ben sadece son Ateş Denizi'nde kullandım biliyorsunuz. Zaten adı da oradan geliyor. Bir de Şeyh Galip'ten etkilenen şairleri Kuğu'nun Son Şarkısı'nın sonunda epeyce geniş bir şekilde ele aldım. Sezai Karakoç'u da ekleyebiliriz buna. Yeni kuşaklar için ise edebiyat eğitiminin çok önemi var. Eski edebiyatın kodlarını, sembol dünyasını, arkasındaki derin tasavvufi kültürü bilmek lazım. O kaynaktan yeterince istifade edebildiğimizi söyleyemem. Çünkü çok ciddi kırılmalar

yaşadık, yani irtibatımız koptu. Okusak bile bir yabancı gibi okuyoruz aslında. O kültüre nüfus ederek onu bugüne taşımanın yollarını aramak lazım. Zaten başka türlü de bir beslenme olmaz. Öteki türlü sürekli tekrarlamak, taklit etmek olur. Shakspeare’i okuyamayan bir İngiliz düşünülemez. Ama biz bir Fuzuli’yi okuyamıyoruz mesela. Bırakın Fuzuli’yi, Yahya Kemal’i bile okuyup anlayamıyor bugünkü nesil.

-Ömer Leksiz: 'Hem dünün hem bugünün Galip'i'

Şeyh Galip dendikte benim aklıma gelen ilk şey ‘edebiyatımıza, sanatımıza derinden etki eden biri olduğu değil, sanatımızı doğrudan kendisinin geleceğine, yani bizim zamanımıza ve geleceğimize taşıdığıdır. Sezai Karakoç’un Şeyh Galib’den el almış bir şair olduğunu düşünmemin, Cemal Süreya’nın Şeyh Galib’i İkinci Yeni’nin ilk şairi olarak göstermesinin bu bakışında etkilerinin olduğu kesin. Onun zihniyetini bilmeden, özümleyerek benimsemeden sanatına bakanların olsa olsa içi bal ile dolu bir küpü dıştan yalamaktan öte ondan yana bir kazanımlarının olacağını sanmıyorum. Genç kuşak sanatçılardan bir elin parmak sayısını geçmeyecek adette de olsa Hazretin sanatından nasiplenilenlerin olduğunu biliyorum.

Bu temasın güçlenmesi için Hazretin içinden sanatını da devşirdiği zihniyetinin benimsenmesi, dilde yenileşme, söyleyişte tazelik gayretinin iyi anlaşılması gerekir sanıyorum. Bunun için elbette onun doğrudan kendi metinlerinden (mümkünse Osmanlı Türkçesi’nden) okunması gerekecektir. Ve şu tehlikeye işaret etmeden geçmeyeyim: Akademik nedenlerle Hazretin sanatına aşına olmuş ve o aşinalıkla onun ‘şah beyit’lerini, mükemmel imgelerini yağmalamış sözüm ona romancıların kitaplarından Şeyh Galib’i okuduğunu sanmak bırakın teması aşıkâr bir temassızlık olacaktır diye düşünüyorum.

-Sadık Yalsızuçanlar: 'Modern şiirin başlangıç noktası'

Şeyh Gâlip için, “klasik şiirin doruğu, modern şiirimizin başlangıcı” denir. Geleneksel şiirimizin Şeyh Gâlip ile birlikte zirveye ulaştığını lakin 'kuğunun son şarkısının' Yahya Kemâl olduğunu düşünüyorum. Şeyh Gâlib’i anlayarak, zevk edinerek okuyan ve sizin tabirinizle 'istifade eden' modern şairler olduğu kesin. Fakat geleneksel/toplumsal zemin dönüştüğünden,

şiirimize de bu zihniyet değişimi yansımış, modern dönem şairlerinin Şeyh Gâlib gibi ârif-şâirlerden 'istifade'sinin önünde engeller oluşmuştur. Arada bir dil, dolayısıyla duyarlık engeli oluşmuştur. O dil, irfânî bir dünyanın dili idi. Bugün de ârifler var. İrfan yaşıyor, zevk ediniyor. Fakat dil değişti. Bugün, Gâlip gibi ârif-şâirlerin dünyasıyla temas kurabilmek için irfan ehli olmak gerekir. Yoksa temas 'estetik' düzeyde kalacaktır. Estetik düzeyde kurulan temas ise, işin özünden ve hakikatinden uzak olacaktır.

-Mine Ünver: 'Ustaların ustası bir Şeyh'

Nazım Hikmet'in tercüme ettiği Şeyh Galib şiirini defalarca dinleyen Mayakovski 'Bizim ulaşmak için çırpınıp durduğumuz şiir idealine meğer sizin eski şairleriniz çoktan ermişler.' demekten kendini alamaz. Şeyh Galib, eski şiire mesafeli durulmasına karşın 20. yüzyılın başında, Recaizade Mahmut Ekrem, Süleyman Nazif ile Servet-i Fünun ve özellikle Fecr-i Ati şairleri tarafından da örnek alınmıştır. Tanzimat'tan sonrakiler Hüsn-ü Aşk'ı erişilemez bir eser olarak tanımlarlar. Ziya Paşa'ya göre ise Galib, Hüsn ü Aşk'ı yazmak için dünyaya gelmiştir. Sonrasında ise Yahya Kemal'den Sezai Karakoç'a, Nazım Hikmet'ten Atilla İlhan'a, Beşir Ayvazoğlu'ndan Orhan Pamuk'a pek çok edebiyatçıya ilham olmuştur. Şeyh Galib'in ateş denizinde mumdan gemiler yüzdürdüğü Hüsn ü Aşk mesnevisi öyle sırlı ve sembollerle dolu bir anlatım içerir ki, günümüzde bize ait fantastik film ve roman arayışlarına ilham hatta rehber olacak niteliktedir.

» SADIK YALSIZUCANLAR

» BEŞİR AYVAZOĞLU

» MİNE ÜNVER

» ÖMER LEKEŞİZ

Hüsn ü Aşk biter mi hiç

» Zamanını aşmış gelen Divan'ın, Hüsn ü Aşk'ın yazarı, sembolizm akımının edebiyatımızdaki öncüsü büyük Divan şairi Şeyh Galip'in 215. sene-i devriyesini geride bıraktık. Şeyh Galip, eselerindeki eşsiz tasavvufi betimlemeler ve sembollerle hayranlık uyandıran bir deha. Peki, günümüz kuşakları bu büyük sanatkârdan yeterince istifade edebiliyor mu? Yazarlar Beşir Ayvazoğlu, Ömer Lekeşiz, Sadık Yalsızucanlar ve Mine Üner'e sorduk.

» MEHMET HAKAN KEKEC

» Beşir Ayvazoğlu

ATES DENİZİ'NDE BİR KULAC

Artık Şeyh Galip'i rahatlıkla okuyup anlayabilecek seviyede insan kalmadı. Bu konuda fazla bir şey yapıldığını da söyleyemem. Ben sadece son Ateş Denizi'nde kullandım biliyorsunuz. Zaten adı da oradan geliyor. Bir de Şeyh Galip'ten etkilenen şairleri Kuğu'nun Son Şarkısı'nın sonunda epeyce geniş bir şekilde ele aldım. Sezai Karakoç'u da ekleyebiliriz buna. Yeni kuşaklar için ise edebiyat eğitiminin çok öne-

Geçen hafta Şeyh Galip'in 215. vefat yıldönümüydü. Şairin 18. yüzyılda kaleme aldığı son büyük mesnevi Hüsn ü Aşk, sanatçılara ilham kaynağı olmayı sürdürüyor. Peki o kaynaktan bugüne neler yansıyor?

» Sadık Yalsızucanlar

MODERN ŞİİRİN BAŞLANGIÇ NOKTASI

Şeyh Galip için, "klasik şiirin doruğu, modern şiirimizin başlangıcı" denir. Geleneksel şiirimizin Şeyh Galip ile birlikte zirveye ulaştığını lakin 'kuğunun son şarkısının' Yahya Kemal olduğunu düşünüyorum. Şeyh Galip'i anlayarak, zevk edinerek okuyan ve sizin tabirinizle 'istifade eden' modern

şairler olduğu kesin. Fakat geleneksel/toplumsal zemin döndüğünden, şiirimize de bu zihniyet değişimi yansımış, modern dönem şairlerinin Şeyh Galip gibi ârif-şairlerden 'istifade'sinin önünde engeller oluşmuştur. Arada bir dil, dolayısıyla duyarlık engeli oluşmuştur. O dil, irfanî bir dünyanın dili idi. Bugün de ârifler var. İrfan yaşanıyor, zevk ediliyor. Fakat dil değişti. Bugün, Galip gibi ârif-şairlerin dünyasıyla temas kurabilmek için İrfan ehli olmak gerekir. Yoksa temas 'estetik'

düzeyde kalacaktır. Estetik düzeyde kurulan temas ise, için özünden ve hakikatinden uzak olacaktır.

» Mine Üner

USTALARIN USTASI BİR ŞEYH

Nazım Hikmet'in tercüme ettiği Şeyh Galip şiirini defalarca dinleyen Mayakovski 'Bizim ulaşmak için çırpıp durduğumuz şiir idealine meğer sizin eski şairleriniz çoktan ermişler.' demekten kendini alamaz. Şeyh Galip, eski şiire mesafeli durulmasına karşın 20. yüzyılın başında, Recaizade Mahmut Ekrem, Süleyman Nazif ile Servet-i Fünun ve özellikle Fecr-i Ati şairleri tarafından da örnek alınmıştır. Tanzimat'tan sonrakiler Hüsn-ü Aşk'ı erişilemez bir eser olarak tanımlarlar. Ziya Paşa'ya göre ise Galip, Hüsn ü Aşk'ı yazmak için dünyaya gelmiştir. Sonrasında ise Yahya Kemal'den Sezai Karakoç'a, Nazım Hikmet'ten Atilla İlhan'a, Beşir Ayvazoğlu'ndan Orhan Pamuk'a pek çok edebiyatçıya ilham olmuştur. Şeyh Galip'in ateş denizinde mumdan gemiler yüzdürdüğü Hüsn ü Aşk mesnevisi öyle sürü ve sembollerle dolu bir anlatım içerir ki, günümüzde bize ait fantastik film ve roman arayışlarına ilham hatta rehber olacak niteliktedir.

Şeyh Galip üzerine yazılmış pek çok eser olduğu gibi, onun eserlerinden etkilenecek yazılmış romanlar ve tiyatro oyunları da var.